

Høringssvar - Veien mot et bedre og mer forutsigbart skattesystem

Verdipapirforetakenes Forbund (VPFF)

Verdipapirforetakenes Forbund viser til Skattekommisjonens utredning NOU 2026: 9. Kommisjonen har på kort tid samlet seg om flere viktige kompromisser og løfter med rette frem stabilitet og forutsigbarhet som selvstendige kvaliteter ved skattesystemet. Dette er særlig viktig for investeringer som har lang tidshorisont, høy risiko og begrenset likviditet.

VPFFs høringssvar har to deler. I del 1 skisserer vi et bredere og mer offensivt hovedgrep: avvikling av formuesskatten finansiert gjennom en balansert skatteveksling. I del 2 gir vi konkrete innspill innenfor kommisjonens politiske premiss om at formuesskatten består, men reduseres og innrettes på en annen måte. De konkrete forslagene i del 2 står dermed på egne ben, uavhengig av om det er politisk flertall for hovedgrepet i del 1.

Sammendrag

- Norge bør bruke en svært beskjeden andel av oljerikdommen til å skape en plattform for et enda mer dynamisk næringsliv uten unødige friksjoner for eiere. Mye tyder på at vi i Norge har tid til å la næringsliv og eierkapital spille sammen under bedre rammer for å berede oss for en fremtid med mindre petroleumsrettet aktivitet.
- VPFF anbefaler prinsipielt en skatteveksling der formuesskatten avvikles, ordinær selskapsskatt økes moderat og skatt på aksjeutbytte og realiserte gevinster reduseres. Pakken kan suppleres med målrettet skatt på luksusforbruk og enkelte grunnlagsutvidelser. Det er vesentlig å understreke at den samlede nærings- og eierbeskatningen i Norge er høy.
- Nettokostnaden må utredes nærmere, men den er etter VPFFs vurdering svært begrenset sett opp mot den årlige bruken av fondsavkastningen. Valget handler derfor i vesentlig grad om politisk prioritering.
- Dersom formuesskatten består, må samlet sats og verdsettelse innrettes slik at belastningen på arbeidende kapital faktisk reduseres.
- Opsjoner, utflyttingsskatt og vilkårene for internasjonal arbeidskraft må ses i sammenheng. Norge må kunne tiltrekke, belønne og beholde gründere, nøkkelpersoner og spesialister.

Del 1 – Flytt gjerdestolpene for norsk eierskap og næringsutvikling

1.1 Omstillingsbehovet

Norsk økonomi har et godt utgangspunkt for å omstille seg og å fortsette å være konkurransedyktig internasjonalt. En stor del av verdiskapingen, eksportinntektene og skattegrunnlaget er knyttet til petroleum, kraft og kraftbasert industri. På den annen side er det et begrenset antall ansatte i disse næringene. Tallene varierer avhengig av kilde, men et sted mellom 3% i en smal definisjon og 10% i en bred definisjon av alle ansatte i Norge. Allikevel er det viktigste med petroleumsaktiviteten at den har vært et lokomotiv som har stimulert

andre omkringliggende sektorer og bedrifter til betydelig kompetanseoppbygging og derigjennom innovasjon. Det samme gjelder for academia der vi har forskning i internasjonal klasse innen blant annet prosessindustrielle systemer.

Med denne grunnleggende kompetansen og evnen til innovasjon er den omstillingen man ser for seg når/om petroleumsaktiviteten avtar derfor mer en videreføring av etablerte prosesser i næringslivet, men alt er enklere, mindre konkurranseutsatt og med lavere risiko når man har et lokalt lokomotiv. Det blir mer krevende å fortsette suksessfull omstilling og innovasjon om hovedkunden marginaliseres.

Med dette som bakteppe synes det strategisk riktig å berede næringslivet og mobilisere risikokapital allerede nå innenfor en justert ramme for å gi mulighet til enda høyere grad av konkurransebasert dynamikk i årene fremover.

Norge trenger flere nye virksomheter som kan vokse til store selskaper og betydelige arbeidsgivere i tillegg til videreutvikling av dagens næringsliv. Det krever kapital, kompetanse og eiere som har både vilje og kapasitet til å følge selskaper gjennom flere utviklingsfaser.

Kapitalmarkedet er ikke bare en finansieringskanal. Det er også en infrastruktur for omstilling: sparing omdannes til risikokapital, virksomheter får tilgang til egenkapital, og eierskap kan utvikles og skifte hender. For mindre og mellomstore bedrifter er lokale investorer særlig viktige. Kommisjonen viser selv til at Norge må være et attraktivt sted å investere fra, ikke bare et attraktivt sted å investere i.

1.2 Sverige viser at rammevilkår virker over tid

Sverige illustrerer hva som kan oppnås når privat eierskap, kapitalmarkeder, institusjonell kapital og vilkårene for gründere trekker i samme retning over tid. Landet har utviklet et bredere miljø av aktive eiere, venture- og vekstkapsital, pensjonsfond, småselskapsfond og børsnoterte vekstselskaper enn Norge. Dette skyldes ikke ett enkelt skattetilak, men et økosystem bygget over flere tiår.

Hoveddrammene i Sverige rundt næringsliv og kapital har ligget fast fra tidlig 1990-tall og har gitt resultater over lang tid. I dag blir Sverige sett på som foregangsland for vekst og innovasjon, ikke bare innad i EU, men bredt internasjonalt.

Poenget er ikke å kopiere Sverige ordning for ordning. Norge bør derimot benytte muligheten denne skatteomleggingen innebærer til å flytte gjerdestolpene for privat eierskap, investeringer og skalering. Skattesystemet må i større grad belønne langsiktig kapitaloppbygging og realiserte resultater, og i mindre grad skattlegge eierskap før verdier er realisert og likviditet foreligger.

1.3 En mulig skatteveksling

VPFF mener det bør utredes en samlet reform etter følgende hovedlinjer:

- Formuesskatten avvikles. Det fjerner en årlig skatt på beregnede verdier uavhengig av realisert avkastning og likviditet, og likebehandler norske private eiere med utenlandske og institusjonelle eiere.
- Den ordinære selskapsskattesatsen settes til 24 prosent. En moderat økning i selskapsskatten gir et bredere finansieringsgrunnlag og fordeler byrden på overskudd som faktisk er opptjent. Det blir fra forskjellig hold hevdet at selskapsskatten er avgjørende for etablering og internasjonal konkurransedyktighet, men en det brede næringslivet selv er

klare på at en slik justering er ufarlig og ønsket i en skatteveksling opp mot formueskatten. Dette gitt at andre sammenlignbare land beholder sine satser på om lag samme nivå. VPFF deler oppfatningen om at en slik justering er mulig og ønskelig i en veksling. Dette må ikke forveksles med at VPFF mener næringslivet er underbeskattet generelt og at en slik økning kan foretas uten å fjerne formueskatten. Dette er en pakkeløsning.

- Effektiv skatt på aksjeutbytte og realiserte aksjegevinster reduseres til om lag 33 prosent. Dette reduserer den samlede marginalsatten på utdelt selskapsoverskudd og styrker insentivene til kapitaloppbygging, realisasjon og derigjennom resirkulering av kapital inn i ny virksomhet.
- Skattegrunnlag kan utvides der det finnes dokumenterte tilpasningsmuligheter, men uten å skape nye innlåsingeffekter eller ramme ordinære transaksjoner i kapitalmarkedet.
- Målrettede avgifter på svært dyre private eiendommer bør inngå, sammen med høyere avgift på den delen av prisen på forbuksrelaterte aktiva som overstiger en fast terskel. Slike tiltak vil ikke finansiere reformen alene, men vil bidra til fordeling og politisk legitimitet. Her vil overgangsregler være viktige slik at verdier og private investeringer tilpasser seg over noen år.

En slik pakke innebærer at skatt flyttes fra eierskap og urealiserte verdier til løpende overskudd, realiserte eierinntekter og forbruk. Det er prinsipielt mer i tråd med betalingsevne og tilgjengelig likviditet. Samtidig er det viktig å erkjenne at også selskapsskatt over tid kan bæres av kunder og eiere. En økning bør derfor være moderat, forutsigbar og vurderes opp mot nivået i sammenlignbare land.

1.4 En begrenset, strategisk investering

Provenyvirkningene må kvalitetssikres av Finansdepartementet og må vurderes både statisk og over tid. VPFF legger ikke til grunn at pakken vill være provenynøytral. Vår vurdering er likevel at nettokostnaden vil være begrenset sammenlignet med den årlige bruken av fondsavkastning og statens samlede budsjett. Det er derfor mer presist å beskrive reformen som en strategisk investering i norsk eierskap, kapitaldannelse og fremtidige skattegrunnlag enn som en ufinansiert skattelettelse.

Dynamiske virkninger bør ikke brukes til å skjule en reell budsjettkostnad. Samtidig vil en rent statisk beregning undervurdere effektene dersom reformen over tid bidrar til flere investeringer, høyere aktivitet, mindre skattemotivert utflytting og bredere skattegrunnlag. Til syvende og sist er dette et spørsmål om politisk vilje: om en begrenset del av det finanspolitiske handlingsrommet skal brukes til å bedre vilkårene for privat eierskap og omstilling.

Skatt på luksusforbruk har i denne sammenhengen en legitimerende funksjon. Provenyet er begrenset, og avgrensningene må være praktiske og robuste. Men synlige bidrag fra særlig kostbart konsum kan gjøre det tydelig at reformen ikke ensidig favoriserer store formuer, men er balansert og målrettet. Legitimitet er en forutsetning for stabilitet, og stabilitet er i seg selv et konkurransefortrinn.

En skisse til skatteveksling og underfinansiering ser slik ut:

Endring

Avvikling av formuesskatten

Årlig provenyvirkning

–30 til –33 mrd.

Endring	Årlig provenyvirkning
Selskapsskatt 22 → 24 %, inkl. petroleum og kraft	+14 til +20 mrd.
Utbytte-/gevinstskatt 37,84 → 33 %	–5 til –8 mrd.
Dyre boliger og fritidsboliger	+1,5 til +3 mrd.
Nye biler over 500 000 kr	+1 til +1,7 mrd.
Andre mindre justeringer/luksusgrunnlag	+0,5 mrd.
Gjenværende finansieringsbehov	ca. 12–20 mrd.

Sett opp mot handlingsregelen er denne investeringen svært moderat. Det strukturelle oljekorrigerte underskuddet i saldert budsjett for 2026 er rundt **580 milliarder kroner**, tilsvarende omtrent 2,8 prosent av en anslått fondskapital på rundt 20 500 milliarder. Et provenygap på 15 milliarder utgjør omtrent:

- 2,6 prosent av den strukturelle oljepengebruken;
- 0,07 prosent av fondskapitalen;
- om lag 0,3–0,4 prosent av BNP for Fastlands-Norge;
- vesentlig mindre enn normale årlige revisjoner av statsbudsjettets inntekter og utgifter (Norgespris koster staten i området 25-30 mrd i 2026).

De strategiske gevinstene ved denne svært moderate investeringen er dynamisk og kan bli betydelig over tid. Reformen vil være en investering i:

- norsk eierskap
- høyere kapitaltilgang
- færre skattemotiverte utflyttinger
- mer effektiv kapitalallokering
- etablering og skalering av selskaper
- større skattegrunnlag og direkte skattelegging av luksusforbruk

Del 2 – Konkrete innspill dersom formuesskatten videreføres

2.1 Reell lettelse for arbeidende kapital

Kommisjonen foreslår å fjerne verdsettelsesrabattene, øke bunnfradraget og redusere satsen til et nivå mellom 0,25 og 0,75 prosent. VPFF støtter en betydelig reduksjon i samlet formuesskatt, og understreker at sats og verdsettelsesgrunnlag må ses under ett.

VPFF anbefaler at den effektive belastningen på aksjer og næringskapital reduseres klart fra dagens nivå. Dersom alle rabatter fjernes, må satsen ligge i nedre del av kommisjonens intervall. Alternativt bør en moderat verdsettelsesrabatt for aksjer og driftsmidler beholdes.

2.2 Forsvarlig verdsettelse av unoterte aksjer og vekstmarkeder

Skatt på illikvide og usikre verdier reiser særlige problemer. Det bør unngås at kapitalinnhenting til høy verdsettelse umiddelbart utløser en varig høy formuesverdi for eiere av risikokapitalen.

Kommisjonen foreslår at aksjer på blant annet Euronext Growth og NOTC-listen verdsettes til kursverdi. VPFF har sympati for prinsippet om harmonisering, brede grunnlag og lave satser. I dette konkrete tilfellet mener vi allikevel at dagens ordning bør opprettholdes. Det er avgjørende viktig å ha lave terskler og minimalt med friksjon for bedrifter å ta dette første steget ut av en liten eierkrets og over til å bli listet på en markeds plass. Bedriften vil med en slik listing kunne hente inn betydelig kapital fra en langt bredere aksjonærbase og de vil i neste runde kunne foreta strukturtransaksjoner som kan gjøre bedriften bedre rustet for videre utvikling og vekst. Det er i all hovedsak yngre bedrifter som er listet på disse markeds plassene og alternativet til en listing er å fortsette som unotert. I en slik vurdering vil en eventuell formueskatt være et viktig og vektig argument for å ikke ta veien til Euronext Growth eller NOTC med de begrensninger dette innebærer for utviklingen av bedriften.

VPFF understreker også at den samlede provenyeffekten av en slik innføring vil være marginal i det store bildet, og slik sett er det utelukkende prinsippet om harmonisering man vil vinne mens man risikerer å tape mye på utviklingen og veksten til yngre bedrifter.

Et alternativ som vil skape harmoni mellom børsnoterte, listede og unoterte aksjer er å anvende bokført egenkapital i foretaket som skattemessig verdi. Dette vil være kontroversielt, men ikke neglisjeres som et reelt alternativ.

2.3 Unngå nye innlåsingeffekter i aksjonærbeskatningen

VPFF støtter kommisjonens forslag om at ubenyttet skjerming ikke skal gå tapt ved realisasjon, og at skjermingsrenten knyttes til en mer langsiktig rente. Det gir bedre symmetri og reduserer den skattemessige straffen ved å realisere investeringer.

Forslag om innbetalt kapital, fordringsgevinster, syntetiske aksjer og likvidasjonsutbetalinger må avgrenses presist mot ordinære investeringer og transaksjoner. Tiltak mot uønskede tilpasninger bør ledsages av overgangsregler og dokumentasjonskrav som er praktisk gjennomførbare. Reglene bør ikke gjøre kapitalomstruktureringer, eierskifter eller børsnoteringer unødige kostbare eller skape dobbeltbeskatning, men her er det viktig å angripe uønsket tilpasning som svekker både skatteinngang og legitimitet.

2.4 Opsjoner, utflyttingsskatt og internasjonal kompetanse

Tilgang på kapital er ikke tilstrekkelig dersom norske selskaper ikke kan tiltrekke og beholde nødvendig kompetanse. For oppstarts- og vekstselskaper er opsjoner et sentralt virkemiddel fordi selskapene ofte ikke kan konkurrere fullt ut på kontantlønn. Norge konkurrerer samtidig internasjonalt om gründere, teknologer, finansielle spesialister og, ikke minst, erfarne ledere som kan bistå med internasjonal skalering.

VPFF støtter kommisjonens anbefaling om at opsjonsordningen minst gjøres konkurransedyktig med den svenske. Vi ønsker at det etableres en enklere ordning der beskatning som hovedregel skjer først når aksjene realiseres og likviditet foreligger. Ordningen bør være forutsigbar også når et selskap vokser ut av definisjonen av oppstarts- eller vekstselskap.

Utflyttingsskatten må beskytte det norske skattegrunnlaget uten å gjøre Norge lite attraktivt for mobile personer. VPFF støtter at avdragssatsen i utdelingsregelen reduseres til satsen på aksjeinntekter, at det gis reelt unntak for personer med midlertidig opphold i Norge, og at etterfølgende realiserte verdifall kan hensyntas. I tillegg bør regelverket ha klare regler for tilbakeflytting, sikkerhetsstillelse og situasjoner der skattyteren ikke har mottatt likviditet.

Disse spørsmålene må ses samlet. En internasjonal spesialist som flytter til Norge, mottar opsjoner og senere flytter videre, skal møte et forståelig og konkurransedyktig regelverk. Ellers risikerer Norge å vinne en teoretisk skatteposisjon, men tape personen, selskapet og det fremtidige skattegrunnlaget.

2.5 Forutsigbarhet, overgangsregler og evaluering

VPFF støtter kommisjonens vektlegging av stabilitet. Skatteregler som påvirker langsiktig eierskap, kapitalinnhenting og lokalisering bør så langt som mulig forankres i et bredt forlik. Vesentlige endringer bør varsles i god tid og fases inn med rimelige overgangsregler. Dette gjelder særlig verdsettelse, utflyttingsskatt og endringer i etablerte skatteposisjoner.

Et nytt skatteforlik bør inneholde en forpliktelse til evaluering etter tre til fem år. Evalueringen bør ikke bare måle proveny, men også kapitaltilgang for små og mellomstore bedrifter, antall emisjoner og børsnoteringer, privat norsk eierskap, etableres og nøkkelpersoners flytting samt administrative kostnader. Det vil gi et bedre grunnlag for å vurdere om reformen faktisk styrker investeringer og omstilling.

Avslutning

VPFF mener den beste langsiktige løsningen er en bred skatteveksling som avvikler formuesskatten og flytter beskatningen mot opptjente overskudd, realiserte eierinntekter og forbruk. En slik reform vil flytte gjerdestolpene i retning av sterkere privat eierskap, mer kapitaldannelse og bedre vilkår for omstilling. Dette må ses på som en strategisk investering for AS Norge.

Dersom det politiske flertallet velger å videreføre formuesskatten, må reformen likevel gi en reell og varig reduksjon i belastningen eierskap og kapital. Samtidig må Norge få konkurransedyktige regler for opsjoner, utflytting og internasjonal kompetanse. Det avgjørende er at skattesystemet gjør Norge attraktivt både å investere i, investere fra, bygge bedrifter i og flytte til.